

Voor u uitgestippeld...

Kinderen met overgewicht hebben een verhoogd risico op veelvuldig schoolverzuim

Gelezen door Madelon Meijer-Hoogeveen en Maarten Remmers

In de door ons gelezen systematic review wordt beschreven dat kinderen met overgewicht of obesitas een verhoogd risico hebben op veelvuldig schoolverzuim. Veelvuldig schoolverzuim is geassocieerd met een verhoogd risico op vroegtijdig schoolverlaten. Het terugdringen van overgewicht onder de Nederlandse jeugd is niet alleen belangrijk voor de preventie van lichamelijke en psychische gezondheidsrisico's op de lange termijn, maar zou ook kunnen bijdragen aan de preventie van schoolverzuim.

• STIP: wat lezen wij?

Wij lezen het artikel Childhood obesity and school absenteeism: a systematic review and meta-analysis. De onderzoeksgroep heeft een systematic review uitgevoerd naar het vóórkomen van schoolverzuim bij kinderen met overgewicht en obesitas. Het is bekend dat schoolverzuim een negatieve impact heeft op schoolresultaten en leidt tot een hoger risico op vroegtijdig schoolverlaten. Omdat overgewicht bij kinderen vaak gepaard gaat met zowel lichamelijke klachten als met psychische en sociale problemen, zoals bijvoorbeeld een laag zelfbeeld, gepest worden en depressieve klachten, lijkt het aannemelijk dat deze kinderen meer verzuimen van school. Of dit inderdaad het geval is werd in deze review onderzocht.

Hoe gingen de onderzoekers te werk en wat vonden ze?

De onderzoekers selecteerden studies met als uitkomstmaat schoolverzuim, betreffende schoolgaande kinderen waarbij het gewicht werd gerapporteerd als BMI, tailleomtrek, waist-hip ratio of vetpercentage. Case reports, niet-Engelstalige studies, en review artikelen werden niet meegenomen. Uiteindelijk bleven er 13 artikelen over voor de review, 11 uitgevoerd in de Verenigde Staten, de andere 2 in Duitsland en Nederland. Overgewicht werd in alle studies behalve één gedefinieerd als een BMI boven het 85e percentiel, maar onder het 95e percentiel. Obesitas werd gedefinieerd als een BMI boven het 95e percentiel. Dit is conform de richtlijnen van de Centers for Disease Control (CDC) and Prevention Growth Charts (groeicurves). De studie populaties werden ingedeeld in een studiegroep (5 of meer dagen absent tot 18 of meer dagen absent) en een controlegroep (0 tot 4 dagen absent tot 0 tot 17 dagen absent). Bij 11 studies werd een verband gevonden tussen overgewicht/obesitas en veelvuldig schoolverzuim. De andere 2 studies vonden geen verschil tussen de groepen. Overall werd een Odds Ratio (OR) gevonden van 1.27 (95% betrouwbaarheidsinterval 1.03-1.56) voor de groep kinderen met overgewicht en veelvuldig schoolverzuim, en een OR van 1.54 (95% betrouwbaarheidsinterval 1.33-1.78) voor kinderen met obesitas en veelvuldig schoolverzuim. Dit betekent dat kinderen met overgewicht 27% meer kans hebben op veelvuldig schoolverzuim dan kinderen met een gezond gewicht. En kinderen met obesitas hebben zelfs 54% meer kans op veelvuldig schoolverzuim.

Wat is van belang voor de interpretatie van de resultaten?

De studies zijn voornamelijk uitgevoerd in de Verenigde Staten. Hoewel (ernstig) overgewicht in Nederland een groeiend probleem is, ligt het percentage kinderen met overgewicht in Nederland [lager dan in veel andere Westerse landen](#). Ook is het schoolsysteem in de Verenigde Staten, en daarmee wellicht de drempel om absent te melden, anders dan in Nederland. Toch werd ook in de Nederlandse studie gevonden dat kinderen met overgewicht en obesitas een hoger risico hebben op veelvuldig schoolverzuim, met OR's respectievelijk 1.28 (95% betrouwbaarheidsinterval 0.97-1.68) en 1.82 (95% betrouwbaarheidsinterval 1.19-2.78).

• STIP: wat kan de JGZ hiermee volgens de Stippel-Brigade?

In Nederland heeft ongeveer 13% van de kinderen tussen 2 en 18 jaar overgewicht, waarvan zo'n, 2-3% zelfs ernstig overgewicht. Op de leeftijd van 18-25 jaar is dit [percentage toegenomen](#) tot 25%. Het percentage kinderen met overgewicht neemt de afgelopen decennia langzaam toe. Het terugdringen van overgewicht onder de Nederlandse jeugd is niet alleen belangrijk voor de preventie van de lichamelijke en psychische gezondheidsrisico's op de lange termijn, maar uit deze review blijkt nu ook dat het een rol kan spelen bij het terugdringen van schoolverzuim en daarmee het risico op vroegtijdig schoolverlaten. De JGZ-professional zou tijdens de begeleiding van kinderen met schoolverzuim ook aandacht moeten hebben voor eventueel bestaand overgewicht en de lichamelijke en psychosociale gevolgen daarvan. Vice versa is op basis van dit onderzoek aan te bevelen dat de JGZ-professional, wanneer er sprake is van (ernstig) overgewicht, alert is op mogelijke lichamelijke en psychosociale gevolgen hiervan, en de invloed hiervan op het welbevinden op school en eventueel schoolverzuim. Op deze manier kan zorg op maat geleverd worden om het verzuim terug te dringen.

• STIP: waarom dan?

(Ernstig) overgewicht is een toenemend probleem in Nederland, ook onder jongeren. Daarnaast ontstaat een steeds groter bewustzijn dat vroege ondersteuning langdurig schoolverzuim kan voorkomen. Zowel (ernstig) overgewicht als ziekteverzuim zijn problemen die de ontwikkeling van jongeren kunnen belemmeren, waardoor het moeilijker kan worden voor jongeren om hun plek in de maatschappij te vinden. Bijvoorbeeld door een lager opleidingsniveau of het ontstaan van chronische lichamelijke, psychische of sociale problemen. Zowel overgewicht als schoolverzuim kunnen daardoor gezien worden als belangrijke risico's voor de gezondheid van het betreffende individu als voor de volksgezondheid.

• STIP: ook nog wetenswaardig...

Wat de onderliggende reden is voor het schoolverzuim bij kinderen met overgewicht of obesitas is nog niet onderzocht. De verwachting is dat het te maken heeft met de aan overgewicht gerelateerde psychische en lichamelijke problemen. Maar op welke manier deze aan elkaar gerelateerd zijn, dus wat oorzaak en wat gevolg is, moet nog verder worden onderzocht, zodat interventies hierop kunnen worden aangepast.

Auteurs van twee van de studies die in dit review zijn meegenomen geven in een reactie op het artikel¹ aan dat het ervaren lichaamsgewicht en zelfbeeld een grotere invloed lijkt te hebben op mogelijke psychische gevolgen van overgewicht dan het objectief gemeten lichaamsgewicht, zeker wanneer er een discrepantie is tussen het ervaren lichaamsgewicht en het objectief gemeten lichaamsgewicht. Dit geldt vooral voor adolescenten en minder voor jongere kinderen. Adolescenten met een negatief zelfbeeld lijken dus meer at risk voor veelvuldig schoolverzuim dan adolescenten met alleen een hoog BMI.

¹ Zhang J, Hansen AR, Duncan DT, Li Y, Tedders SH. Actual body weight or perceived body weight? Comment on 'childhood obesity and school absenteeism: a systematic review and meta-analysis'. *Obes Rev.* 2018 Mar;19(3):430-431. doi: 10.1111/obr.12651. Epub 2017 Dec 15. PMID: 29243337.

• **STIP: verantwoording**

Titel: Childhood obesity and school absenteeism: a systematic review and meta-analysis

Auteurs: R. An, H. Yan, X. Shi and Y. Yang

DOI-code: 10.1111/obr.12599

Tags: #Overgewicht, #Obesitas, #Schoolverzuim, #M@ZL, #pesten, #preventie, #psychosociaal, #Review,

Zie ook: [NCJ richtlijn overgewicht](#)